

Rīgā

Dokumenta datums ir tā
elektroniskās parakstīšanas datums

Nr.1.8.-6

**Saeimas Valsts pārvaldes un
pašvaldības komisijai**

*Par grozījumiem
"Valsts pārvaldes iekārtas likumā"*

Biedrība "Latvijas Pilsoniskā alianse" (turpmāk – LPA) ir iepazinusies ar Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas izstrādātajiem grozījumiem "Valsts pārvaldes iekārtas likumā" (turpmāk - likumā) un sniedz atzinumu.

LPA pievienojas Valsts kancelejas priekšlikumiem likuma grozījumiem, un aicina 48. panta pirmo daļu izteikt šādā redakcijā: "(1) Šā likuma mērķa sasniegšanai iestāde savā darbībā iesaista sabiedrības pārstāvjus, iekļaujot viņus darba grupās, konsultatīvajās padomēs vai lūdzot sniegt atzinumus." Kā arī LPA aicina papildināt 48.pantu ar sesto daļu šādā redakcijā: "(6) Ministru kabinets nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību tiesību aktu projektu izstrādes procesā."

Aicinām Valsts pārvaldes un pašvaldības komisiju skatīt šos likuma grozījumus pēc to būtības. Deleģējums Ministru kabinetam sabiedrības līdzdalības kārtības noteikšanai rastu iespēju Valsts kancelejas un pilsoniskās sabiedrības organizāciju kopīgi izstrādātā noteikumu projekta "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas dokumentu un tiesību aktu izstrādes procesā"¹ piemērošanai arī Saeimas un pašvaldību līmenī. Šis noteikumu projekts ir ļoti nozīmīgs kvalitatīvu līdzdalības mehānismu attīstībai, jo tas paredz ne tikai dažādus sabiedrības līdzdalības veidus, bet arī mērķtiecīgu sabiedrības līdzdalības organizēšanu, tostarp savlaicīgu informācijas publicēšanu ērtā un pieejamā veidā par iesaistes iespējām un

¹ Noteikumu projekts pieejams: https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/3cb4f23f-3786-426a-8b01-5168a25503a4

atgriezeniskās saites nodrošināšanu. LPA ieskatā, noteikumu projekts nodrošina jēgpilnus, iekļaujošus un atklātus līdzdalības mehānismus, kas nodrošina kvalitatīvāku lēmumu pieņemšanu.

LPA ieskatā, detalizēti sabiedrības līdzdalības kārtības noteikumi ir nepieciešami, lai uzlabotu pilsoniskās sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā. LPA 2023.gadā veiktajā pētījumā par biedrību un nodibinājumu iesaistīšanu sabiedrības līdzdalības mehānismos pašvaldībās² tika secināts, ka strukturēta pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaiste lēmumu pieņemšanā notiek aptuveni pusē no visām Latvijas pašvaldībām. Tāpat Valsts kancelejas 2018. un 2019. gadu aptauju rezultāti³ liecina, ka sabiedrība vēlas iesaistīties agrīnā plānošanas dokumentu un tiesību aktu izstrādes stadijā, taču valsts pārvaldes un pašvaldību iestāžu informācija par līdzdalības iespējām lielākoties nav savlaicīga, pietiekama un saprotama, trūkst konstruktīvas diskusijas, atgriezeniskās saites un informācijas par līdzdalības rezultātu, pieejamā informācija par līdzdalības iespējām nav pieejama savlaicīgi un vienuviet, trūkst proaktīvas uzrunāšanas par iesaisti, līdzdalība nav "gribēta", bet drīzāk formāla. Līdzīgi Valsts kontroles 2023.gada ziņojumā par iedzīvotāju līdzdalību pašvaldībās⁴ ir minēts, ka līdzdalība iedzīvotājiem būtiskos jautājumos bieži netiek paredzēta, taču gadījumos, kad tā tiek paredzēta, iedzīvotāju līdzdalības veicināšanai veiktās darbības daudzviet vērtējamas kā simboliskas un formālas un nedemonstrē vēlmi panākt iedzīvotāju aktīvu iesaistīšanos, kā arī minēts, ka iedzīvotāji netiek uzrunāti atbilstošā veidā un pēc iesaistes nav atgriezeniskās saites no pašvaldību puses. Valsts kontrole arī sniedz ieteikumus līdzdalības procesu uzlabošanai: līdzdalības aicinājumu padarīšana vieglāk uztverama un labāk pamanāmāka, tostarp paredzot daudzveidīgus komunikācijas kanālus, lai sasniegtu visas iedzīvotāju grupas, kā arī savlaicīgas un pamatotas atgriezeniskās saites sniegšana visos iedzīvotāju līdzdalības gadījumos. Valsts kancelejas izstrādātais noteikumu projekts "Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas dokumentu un tiesību aktu izstrādes procesā" paredz risinājumus vairākām no minētajām problēmām.

Apzinoties līdzdalības mehānismu trūkumus un iespējamus risinājumus, dažādos dokumentos ir uzsvērtā pilsoniskā dialoga pilnveidošanas nozīme. Deklarācijā par E. Siliņas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 21.punkts paredz pilsoniskā dialoga attīstīšanu. Saeimas Prezidijs 2024.gada 22.februārī apstiprināja "Deklarāciju par Saeimas sadarbību ar pilsonisko sabiedrību", kurā noteikta Saeimas apņemšanās īstenot politiku mērķtiecīgam pilsoniskās

² Latvian Civic Alliance. (2023). Biedrību un nodibinājumu iesaistīšanu sabiedrības līdzdalības mehānismos pašvaldībās. Pētījums pieejams:

https://nvo.lv/uploads/apkopojums_nvo_lidzdaliba_lemumpienemsana_lpa_2023.pdf

³ Valsts kancelejas aptaujas pieejamas: <https://www.mk.gov.lv/lv/media/694/download>

https://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/Atskaite_VK_092019%20%28003%29.pdf

⁴ Valsts kontrole. (2023). Iedzīvotāju līdzdalība – neizmantota iespēja kvalitatīvu lēmumu pieņemšanai pašvaldībās. Ziņojums pieejams: https://lrvc.gov.lv/lv/getrevisionfile/29652-LYOaCJdhwHHIAmJf_YBTLUHqC_qQHoj.pdf

sabiedrības atbalstam un iesaistīt pilsonisko sabiedrību tās darbībā, tostarp nodrošinot Saeimas komisiju sēžu pieejamību un proaktīvu konsultēšanos par politikas iniciatīvām, vienlaikus ievērojot dialoga pušu un to viedokļu dažādību un līdzvērtību. Līdzīgi - nesen notikuši pasākumi kā, piemēram, 23.februāra konference par Eiropas Savienības fondu investīcijām Latvijā un Saeimas atvērto durvju diena pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, uzsver pilsoniskās sabiedrības būtisko lomu likumdošanā. LPA aicina īstenot šīs politiskās apņemšanās, iekļaujot Valsts kancelejas piedāvātās redakcijas “Valsts pārvaldes iekārtas likumā”.

Direktore

(paraksts*)

Kristīne Zonberga

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Putāne 24245580
lina@nvo.lv